I чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIV. Ч. 160. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1967 No. 160. VOL. LXXIV

— ОСТАННІ ВІСТІ —

П'ятниця, 1-го вересня 1967

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ПОВІДОМИВ ГУБЕРНАТОРІВ середньозахідних стейтів про те, що він зарядив, щоб негайно видали стейтам 4.8 більйона дол., як федеральну допомогу на будову автострад. Звичайно цю суму мали б передати стейтам аж 1-го липня 1968-го року, це значить аж на початку найближчого фінансового року. Видані тепер федеральні гроші скріплять економіку, і тоді буде сильніший аргумент на те, щоб збільшити прибуткові податки. Президент просив вибачення в губернаторів за те, що не міг бути присутній на їх конференції в Оседж Бічі, в Мізурі.

МИШИГЕНСЬКИЙ ГУБЕРНАТОР РОМНІ на закінченні триденної конференції губернаторів 13-ох середньозахідних стейтів гостро критикував політику президента Джансона. Республіканський губернатор казав, що демократичний президент Джансон „збудив надмірні сподівання" в ділянці громадянських прав і в поборюванні вбогости, яких не можна здійснити. Ромні твердить, що „Джансон робить все на політичній базі, бо він є політичною твариною". На думку Ромні при важливих рішеннях треба брати до уваги не тільки політику, але й соціяльні, економічні й моральні фактори. Ромні гадає, що республіканці мають добру нагоду виграти вибори в 1968-му році. Податки треба було збільшити вже в 1966-му році.

ЦІНИ НА ФАРМЕРСЬКІ ПРОДУКТИ в місяці, який закінчився 15-го серпня ц.р., зменшилися на одну третю одного відсотка, як повідомляє Департамент Рільництва. Згідно з цим звітом ціни на фармерські продукти ще й тепер на 6 відсотків менші, як були в половині серпня минулого року, хоч вони збільшувалися від половини квітня ц.р. Кошти фармерської продукції дещо зменшилися від половини липня, коли вони були найвищі. Індекс цін на фармерські продукти в половині серпня ц.р. виносив 256 відсотків у порівнянні з пересічними цінами 1910-1914 років. Кошти фармерської продукції в серпні ц.р. становили 343 відсотки в порівнянні з 1910-1914 роками.

ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ДОВГИЙ КІНЕЦЬ ТИЖНЯ у зв'язку з Днем Праці і Крайова Рада Безпеки та всі забезпеченеві компанії закликають американців, які подорожуватимуть автом, до обережної їзди. Вони пригадують, що під час Дня Праці в 1966-му році згинули 636 осіб в автомобільних катастрофах. Під час Різдва 1966 згинуло 600 осіб, а в часі Меморіяльного Дня 1967 — 608 осіб. Кінець тижня з у зв'язку з 4-им Липня забрав життя 722-ох американців. В перестороз пишеться про те, що небезпечною є їзда автом навіть для найобережнішого автоводія, бо на автострадах будуть інші автоводії, а не тільки він сам. Потрібна найбільша обережність під час збільшеного руху на автострадах і вулицях.

ДЕРЖАВНА СКАРБНИЦЯ В ЛИПНІ Ц.Р. втратила золота вартости 33 мільйонів дол. Від початку цього року запаси золота зменшилися на 99 мільйонів дол., і становили 13,136,000.000 дол. Монетарні резерви разом із чужими валютами виносили при кінці липня 14,224,000.000 дол. Із витрачених 33-ох мільйонів дол. золота тільки 2.5 мільйона дол. пішли на внутрішні промислові цілі, а решту закупив Лондон у зв'язку з війною на Близькому Сході.

У СВІТІ

ПІД ЧАС ПАНАРАБСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ „НА ВЕРШИНАХ" У ХАРТУМІ В СУДАНІ КОНФЕРУВАЛИ впродовж більше двох годин в підміській резиденції суданського прем'єра Мохаммеда Ахмеда Махгуба президент Єгипту Гамаль Абдель Нассер і король Савді Арабії Фейсал і прийшли до порозуміння щодо Ємену: Савді Арабія припинить будь-яку допомогу єменським роялістам, а Єгипет відкличе свої війська з Ємену. Тричленна Комісія, зложена з представників Судану, Іраку і Марокко, стежитиме за виконанням тієї умови на терені Ємену. Найбільш невдоволеними є єменські республіканські ставленики Нассера, які можуть втратити владу.

МАЛЯЗІЯ И ІНДОНЕЗІЯ ПІДПИСАЛИ договір про відновлення між ними повних дипломатичних взаємин. Малязія зірвала була з Індонезією дипломатичні взаємини, коли в 1963 році Індонезія, ще під володінням президента Сукарна, не визнала федерації Малязії та розпочала висилати проти неї терористично-партизанські загони. Ситуація негайно змінилася, як в Індонезії скинули Сукарна.

ПАПА ПАВЛО VI ЗНОВУ ВИСЛОВИВ ВЕЛИКЕ СТУРБУВАННЯ з приводу продовження та навіть загострення війни у В'єтнамі. В тому самому дусі висловився ватиканський тижневик „Ль'Оссерваторе деллля Доменіка". Папа нікого не називає за іменем і нікого не винує, тільки стверджує невідрадний факт самої війни і її наслідків.

МОСКОВСЬКІ „ІЗВЄСТІЯ" ПРИНЕСЛИ СТАТТЮ Вінкентія Матвєєва, в якій закидається теперішньому проводі Комуністичного Китаю, що він насправді спричинився до загостреного бомбардування американськими летунством Північного В'єтнаму. „Ізвєстія" твердять, що відмова комуно-китайського уряду створити єдиний комуністичний фронт задля спільного відпору „американським імперіялістам" підбадьорила Америку загострити й посилити воєнний похід проти Північного В'єтнаму.

АМЕРИКАНСЬКИЙ МУРИН СТОКЛІ КАРМАЙКЕЛ ЗАЯВИВ через радіо в столиці Північного В'єтнаму Ганої, що американський мурини підтримують „визвольну війну" в'єтнамців, себто насправді агресію комуністичного Північного В'єтнаму проти вільного Південного В'єтнаму. Стоклі Кармайкел, який є звеличником „чорної сили" виступав недавно на комуністичному збіговищі в Гавані на Кубі і відтіль полетів до Північного В'єтнаму. Він ословиться виступати неначе речник всіх американських муринів — проти чого рішуче застерігаються лідери всіх найбільших мурнських організацій та муринських вояків, які воюють у Південному В'єтнамі в рядах армії ЗДА.

В АЛЬЖИРІ „НАЦІОНАЛІЗОВАНО", себто виввласнено й удержавлено американські нафтові компанії „ЕССО" й „Мобільойл", причетні до експлуатації і продажу альжирської нафти. Після вибуху ізраїльсько-арабської війни диктаторський президент Альжирії Хуарі Бумедієн поставив ті компанії під державний нагляд. Він пропагує бойкот Америки всіма арабськими країнами, які продукують нафту, але Савді Арабія, Кувайт і Лібія противляться цьому. Альжирія належить до т. званих „соціялістичних" арабських країн разом із Єгиптом, Сирією, Іраком і Єменом. Савді Арабія, Ливан, Йорданія, Лібія і Марокко мають прозахідню орієнтацію.

Президент підписав закон, з якого скористає 5 мільйонів ветеранів

Вашингтон. — Президент Джансон 31-го серпня підписав закон, з якого скористають коло 5 мільйонів ветеранів, бо дістануть допомогу на студії і на фаховий вишкіл до праці та ще інші користі. Цей закон відноситься до тих військових ветеранів, які служили при збройних силах ЗДА принаймні 180 днів після 31-го січня 1955-го року, це значить, коли скінчилися були користі для ветеранів після закінчення війни в Кореї. Здійснення цього закону в першому фінансовому році коштуватиме державну скарбницю коло 286 мільйонів доларів. При підписуванні закону присутні були раненні ветерани з в'єтнамської війни, представники ветеранів і члени Конгресу, які старалися про схвалення цього закону. Президент заявив, що щодня робить все можливе, щоб настав мир у В'єтнамі. Президент критикував в'єтнамських комуністів за те, що терором стараються не допустити до вибору у Південному В'єтнамі. Впродовж найближчих п'ятьох років здійснення цього закону вимагатиме 1.5 більйона дол.

Автомобільні робітники приготовляються до страйку

Дітройт, Мишиген. — Провідники спілки Об'єднані Автомобільні Робітники 30-го серпня відкинули нову пропозицію автомобільних компаній, назвавши її зовсім неприйнятливою, та почали приготовлятися до страйку, який може початися вже вночі в середу, 6-го вересня, якщо до того дня не буде порозуміння в справі нового контракту. Провідник спілки Автомобільних Робітників Волтер П. Рутер оскаржує компанію Дженерал Моторс, що вона змовляється з іншими компаніями, щоб всі припинили працю, коли почнеться страйк проти одної автомобільної фірми. Фірму, проти якої мали б страйкувати, мали визначити в п'ятницю 1-го вересня. Провідники відділів спілки Об'єднані Автомобільні Робітники мають приїхати до Дітройту, щоб дістати дозвіл на страйк і щоб вибрати одну автомобільну компанію, де мав би почитися страйк. Форд, Крайслер і Дженерал Моторс проєктують збільшити заробітні платні впродовж трьох років на 55 до 60-ох центів за годину праці, пересічно по 4 центи на рік, коли прийняти, що теперішня платня за годину праці разом із всіми додатками виносить 4.68 дол. Представники компаній заявили, що вони не мають жадної певної дійсної пропозиції, яку могли б виявити перед самим страйком. Робітники вимагають збільшення платні на 6 відсотків річно, або по 90 центів за три роки. Голова спілки Автомобільних Робітників Волтер П. Рутер оскаржує... Представник компанії Дженерал Моторс заперечив твердження Рутера про змову.

Сталева Корпорація ЗДА збільшує ціну на сталь

Вашингтон. — Сталева Корпорація ЗДА 31-го серпня повідомила про збільшення ціни на сталеві вироби, хоч представник Уряду був проти цього. Голова Ради Економічних Дорадників в Білому Домі Гарднер Еклі виступив був 30-го серпня проти збільшення цін на сталь в Корпорації Ріпаблік Стіл. Він вислав депеші до всіх сталевих корпорацій, щоб не збільшувати цін на сталь і сталеві вироби. Еклі брав до уваги можливість страйку в автомобільній промисловості, який може спричинити збільшення заробітних платень і подорожчання авт. Все це разом із подорожчанням цін на сталь буде виявом того, що інфляція поглиблюється, а Уряд всіми способами старається не допустити до обезцінення доляра.

Сенатська Підкомісія закликає посилити бомбардування Північного В'єтнаму

Вашингтон. — Сенатська Підкомісія для підготови, як орган Комісії збройних сил, проголосила висліди своїх тритижневих переслухувань у справі бомбардування Північного В'єтнаму. Вона переслухала, між іншими, 10 найвищих в Америці активних військових старшин, адміралів і генералів, і дійшла до переконання, що між секретарем оборони Робертом МекНамарою, який зізнавав у минулу п'ятницю, та командантами всіх родів збройних сил ЗДА існують поважні розбіжності у відношенні до воєнної тактики у В'єтнамі. Підкомісія, що її головою є сенатор Джан Стенніс, демократ із Миссісіпі, запитувала всіх, чи посилене бомбардування Північного В'єтнаму зменшує число американських людських жертв у боях на терені Південного В'єтнаму. Всі високі військовики рішуче потвердили це, але секретар Роберт МекНамара заявив, що більші чи менші налети проти Північного В'єтнаму не мають впливу на вислід бойових дій у Південному В'єтнамі. У 1966 році тільки 22 військові цілі у Північному В'єтнамі були предметами летунських атак, дармащо шефи об'єднаних штабів збройних сил ЗДА пропонували 242 цілі. В цьому році бомбардування Північного В'єтнаму поширилось і на інші цілі, проте все ж у серпні цього року було ще 111 „недозволених" для бомбардування цілей, з-посеред яких шеф об'єднаних штабів генерал Вілер виразно вказував на 70 цілей, що їх треба бомбардувати. Обширний звіт Підкомісії, який займає одну повну сторінку „Н. Й. Таймсу", заявляється проти нової перерви у бомбардуванні Північного В'єтнаму. Впродовж трьох днів такої перерви на минулий Новий Рік, північно-в'єтнамські комуністи перекинули до Південного В'єтнаму стільки людей і зброї, що для цього треба було б 28 днів у часі налетів проти Північного В'єтнаму. Звідомлення сенатської Підкомісії, прийняте одноголосно її членами, підкреслює, що Підкомісія підтримує тактику, щоб не наражати на великі шкоди цивільного населення у Північному В'єтнамі з принципу цивільної зверхности над збройними силами. Але поручає „більше уваги прикладати до порад військовиків".

У Женеві зростає опозиція проти проєкту атомового договору ЗДА й СССР

Женева. — На Женевській 17-членній конференції розброєння щораз більше голосів заявляють дуже критично супроти зголошеного спільного проєкту ЗДА й СССР — договору проти поширення атомової зброї. Представниця Швеції Альва Мірдаль звернула увагу, що в тому проєкті нічого не кажеться про можливість, що неатомові держави, яким забороняється мати власну атомову зброю, можуть постачати атомовим державам матеріял, потрібний для фабрикування такої зброї. Пані Мірдаль вважає, що треба виразно заборонити в договорі таку поведінку. Представники ЗДА й СССР поставились холодно супроти її пропозиції. Однак так само речники Альжиру, Бразилії й інших держав заявили — на терені Женевської конференції або поза нею — свою опозицію проти того, що той американсько-совєтський договір забороняє неатомовим державам продукувати атомову зброю, а не обмежує ні трохи права атомових держав продукувати її для себе у ще більшій мірі, як дотепер.

На лідера Консервативної Партії в Канаді кандидують 10 діячів, між ними — Михайло Стар

Торонто. — Між 10 дотепер зголошеними кандидатами на лідера великої канадійської Консервативної партії, є колишній міністер праці Канади, видатний діяч Михайло Стар, який нещодавно розпочав передвиборчу кампанію, зібравши досить фондів для її проведення. Один з інших кандидатів, Даф Роблин, як виявилось, також добре говорить українською мовою. Англомовна газета „Глоб енд Мейл" ще 22 липня помістила про Михайла Стара дуже прихильну згадку, в якій м. ін. сказано: „Стар не розмовляє по-французькому, зате цілком плинно знає рідну мову своїх українських батьків, і відомий з того, що не раз до сліз зворушував українців з прерійних провінцій, які горді з того, що один з їхніх людей вийшов на найвищі щаблі канадійської політики ... Михайло Стар самою своєю постаттю виявляє комбінацію завзятости й теплоти, причиняється чимало до загального поступу..."

Полк. В. А. Костецький промовлятиме на бенкеті УПА в Клівленді

Клівленд, Огайо. (зрв) — Під час Святкового бенкету для відзначення 25-річчя УПА, що відбудеться тут 14 жовтня 1967, головним промовцем буде д-р Володимир А. Костецький лікар-хирург і полковник Армії ЗДА в активній службі. В час 2-ої світової війни здобув на Тихоокеанському відтинку почесне ім'я Героя Батаєну. Тепер він очолює також Почесну Президію клівлендського Комітету для вшанування Роковин УПА.

Полк. В. А. Костецький є уродженцем м. Бостону, Масс., що здобув академічний диплом доктора медицини 1937-го року в університеті Юрія Вашингтона, Вашингтон, Д.К.; від 1939 року він є старшиною збройних сил ЗДА. В 1941 році він став хирургом батальйону філіппінських пластунів 45-го американського піхотного полку. Його батальйон брав опісля участь у славних боях з японцями на півострові Батаан від 10. січня до 8. квітня 1942. Дня 3-го квітня 1942 д-р Костецький попав у японський полон, а п'ять днів після японської окупації Батаану розпочав із своєю частиною відомий батаанський „Марш смерти". Опісля в японських таборах воєннополонених він забезпечував по-геройськи лікарську опіку для багатьох теперішніх керівників Збройних Сил Америки. Від 1948 року очолював великі військові лікарні у Тексасі, на Гавайських Островах, а від 1959 року він є головним командиром Форту Масс у Вірджінії і директором військової лікарні „Ендрю Редер Армі Клінік", яка є найбільшою станцією Медичного Корпусу Армії ЗДА.

Головним українськомовним промовцем на бенкеті 14. жовтня буде тут д-р Степан Галамай, професор економії у Політехнічному Інституті Вест Вірджинії у Монтгомері. Він належить також до почесної президії клівлендського Комітету 25-річчя УПА.

Українські комбатанти приготовляються до активної участи у СКВУ

Ню Йорк. — З ініціятиви Об'єднання б. вояків-українців в Америці, згідно з постановою недавнього 9-го Делегатського З'їзду тієї організації, рішено покликати до життя Комітет для підготови спільної конференції українських комбатантів на Світовому Конгресі вільних українців у Ню Йорку. Конкретно визначено дату такої конференції на 14 листопада ц. р. Цей Комітет, що його очолює голова ОбВУА д-р Володимир Галан, має складатись з представників всіх існуючих українських комбатантських організацій, які виделегують по одному своєму представникові до кожної з двох Комісій: організаційно-програмової і технічної. ОбВУА делегувало відразу до першої названої Комісії, ред. Івана Кедрина-Рудницького та до другої — д-ра Івана Козака, першого заступника голови ОбВУА й голову Нюйоркського Відділу. Передбачається, що конференція українських комбатантів у зв'язку із Світовим Конгресом вільних українців буде складатися з уповноважених делегатів усіх українських комбатантських організацій існуючих тепер в різних країнах вільного світу, та з усіх інших учасників СКВУ, колишніх вояків усіх військових формацій, почавши від Українських Січових Стрільців з 1914 р. та скінчивши на УПА з часу другої світової війни. Прізвища всіх членів того Комітету, що їх різні комбатантські організації зголосять до централі ОбВУА у Філядельфії найдалі до 15 вересня ц р.' будуть проголошені згодом.

В Дітройті відбудеться Собор УАПЦ

Дітройт (О. Б.) — Під кінець тижня тут відбудеться Третій Еміграційний Собор Української Автокефальної Православної Церкви — в 45-ту річницю відродження УАПЦ в Україні. Собор скликає Мала Рада, з благословення Високопреосвященнішого Владики Архиєпископа Григорія, Зверхника сучасного стану УАПЦ, перспектив на майбутнє та підведення підсумків поєднавчих заходів щодо об'єднання всіх українських православних юрисдикцій в єдину УАПЦ поза межами України. Крім духівництва УАПЦ із ЗДА й Канади та делегатів від парафій, запрошено почесних гостей і членів контрольно-керівних органів попереднього обрання, очікується делегатів з Англії, з іншої Крайової Церкви з Південної Америки й Австралії передадуть свої голоси духівництву й вірним у ЗДА Собор відбудеться 2, 3 і 4 вересня 1967 р. при Св.-Андріївській парафії в Дітройті. З нагоди Собору відбудуться урочисті Архиєрейські відправи Богослужень з участю всього присутнього духівництва та сповідь і св. Причастя всіх учасників Собору.

САМОТНІЙ БІЛОРУСЬКИЙ ДЕМОНСТРАНТ НА ЕКСПО-67 РОЗДАВАВ АНТИСОВЄТСЬКІ ЛИСТІВКИ

Монтреаль. — З нагоди „Дня СССР", що відбувся 15 серпня, молодий імігрант-білорусин, прізвища якого не оголошено, роздавав сотням відвідувачів Світової виставки антисовєтські листівки англійською мовою. Поліція заарештувала через деякий час молодого білоруса, коли він вигукував антисовєтські клічі, розкидаючи й роздаючи листівки. У нього нічого не знайдено... (Sic) ...У них згадано про поневолення Білоруси

ВЕЛИКИЙ КІНЕЦЬ ТИЖНЯ З НАГОДИ „ДНЯ ПРАЦІ" — ПІД ЗНАКОМ УКРАЇНСЬКИХ З'ЇЗДІВ ТА ІМПРЕЗ

Як і щороку, українська громада в ЗДА повністю використовує триденну перерву в праці з нагоди „Дня Праці" — для відпочинку, розваги, ділових конференцій і нарад, зустрічей, спортивних змагань тощо. Стало вже традицією, що з початком вересня розпочинається активізація організованого українського життя, і ось — його початок у днях від п'ятниці 1-го вересня до понеділка 4-го вересня включно:

Спортові змагання на Союзівці

На цій першорядно обладнаній відпочинковій Оселі УНСоюзу у суботу 2-го вересня розпочнуться на великих кортах змагання за тенісові першості Української Спортової Централі Америки і Канади, що триватимуть три дні, а також плавацькі змагання, — з рамени Карпатського Лещатарського Клюбу. У суботу ввечорі — ревія „Союзівка сміється", з участю Ека, М. Понеділка та Ікера; у неділю — концерт І. Жука і соліста В. Мельничина. Шоевчора в п'ятницю, суботу й неділю — забави під звуки оркестри „Амор".

Конвенція Ліги Української Молоді — В Торонті

В днях від 1 до 4-го вересня включно у Торонті триватиме 34-та щорічна Конвенція Ліги Української Молоді Північної Америки. Конвенція відбувається в Кінг Едвард готелі, а 3-го вересня в приміщенні школи св. Василія по полудні — великий концерт.

З'їзд Братства кол. вояків І УД УНА

На Оселі „Верховина" в Глен Спей, Н. Й. відбудеться 2, 3 і 4 вересня З'їзд Братства колишніх Вояків І Української Дивізії УНА, що розпочнеться діловими нарадами в суботу; увечорі того ж дня — оперета „Найкращі хлопці з Дивізії" за лібретто Олега Лисяка, у виконанні „Театру у П'ятницю" з Філядельфії. У неділю похід на Могилу-пам'ятник і спільна вечеря. Забави в суботу й неділю увечорі.

Союз Ветеранів Українського Резистансу

Союз Ветеранів Українського Резистансу влаштовує 2, 3 і 4 вересня на оселі ім. Ольжича в Лігайтоні відзначення 50-річчя Української Національної Революції, відновлення державности і 25-річчя створення УПА та Похідних Груп ОУН. Крім Богослужень і святково-ділової частини — виступи мистецьких і танцювальної групи, показ кінофільмів тощо.

16-ий Здвиг СУМА

1, 2, 3 і 4 вересня проходитиме на оселі СУМА біля Елленвілю 16-й Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг СУМА-Схід, під кличем „Живи, Україно, в думках, серцях і чинах". Крім офіційної частини Здвигу — сумівська ватра, спортові змагання, виступи гуртків самодіяльности, також забава. Здвиг СУМА відзначить 50-річчя початку Національної Революції і 25-річчя створення УПА.

З'їзд ОДУМ-у

2 і 3 вересня — 17-й з черги відбудеться на оселі „Київ", біля Аккорд, Н. Й. з'їзд ОДУМ-у; у суботу після спільної вечері — забава, а в неділю, після Богослуження відбудуться спортові змагання, концерт і ватра ОДУМ-у.

Рада Гетьманського Руху

Рада Гетьманського Руху повідомила, що в днях 2, 3 і 4 вересня в Дітройті працюватиме Четверта сесія Пленуму Ради Українського Гетьманського Руху. Будуть розглянені різні актуальні проблеми.

Зональна Зустріч МУНО - МУН

З нагоди зональної зустрічі відділів МУНО-МУН, у суботу 2 вересня відбудеться в українсько-американському Домі в Міннеаполісі, Мінн. забава, а в неділю — концерт шикагівської духової оркестри та виступи мистецьких груп з інших осередків.

Собор Української Автокефальної Церкви

Впродовж трьох днів 2, 3 і 4 вересня проходитиме в Дітройті, Міш., при Свято-Андріївській парафії Третій Еміграційний Собор Української Автокефальної Православної Церкви, в 45-ту річницю відродження УАПЦеркви в Україні. Собор скликала Мала Рада, з благословенства Зверхника УАПЦ Архиєпископа Григорія.

З'їзд Українських Баптистів

Від 31 серпня до 4 вересня включно триває в Шикаго, Ілл., 21-й З'їзд українських баптистів та євангелистів — Об'єднання Українських Євангельсько - Баптистських Церков, ОУЄБЦ. У з'їзді беруть участь також представники з Канади.

Православне Свято в Аллентавні

2 і 3 вересня відбудуться в Аллентавні, Па., урочистості на відзначення 50-річчя існування української церкви Пречистої Діви Марії. Архиєрейську Службу Божу відправить Владика Андрей в сослуженні духовенства. На закінчення святкувань — бенкет.

Український Православний День

У неділю 3 вересня відбудеться в Картереті, Н. Дж. 31-й Український Православний День, що розпочнеться о 2-ій г. по полудні в українському Громадському Осередку, з різноманітною програмою до речі.

„Весела ревія" в Гантері

У неділю 3 вересня увечорі у пансіоні „Ксеня" біля Гантеру Н. Й. — весела Ревія на закінчення сезону, з участю ЕКА, Ікера та письменника-гумориста Миколи Понеділка. Вечір буде музично оформлений, з танками виступить О. Залевська. ОДУМ-у, з відповідними доповідями та працями комі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

День Праці

Відзначуваний у всіх стейтах З'єднаних Держав в перший понеділок вересня День Праці є насправді святом цілого народу. За останнім проголошенням Статистичного Бюра у серпні цього року було в Америці 76,200.000 затруднених осіб, членів і не-членів робітничих спілок. Але це тільки, сказати б, офіційно затруднені, бо серед 197-мільйонового населення цієї країни мало таких, які „не працюють". Відомо, що ось ляяні комуністичною пропаґандою американські „капіталістичні акули", мульти-мільйонери породи братів Рокефеллерів, родини Кеннеді, Гарримана і багато - багато інших служать країні своїм знанням і трудом, займають високі становища в державній адміністрації, дипломатії, промислі й торгівлі. Тому американський „світ праці" — це не тільки працівники і працедавці, що спільними зусиллями підносять продукцію і добробут, з якого вони користають, але вся нація, яка від розмірно недавніх піонерських часів здобула перше місце у світі як економічна, політична й мілітарна потуга — завдяки велетенській і безперервній праці своїх синів і доньок.

1-го травня 1889 року Другий Соціялістичний Інтернаціонал проголосив у Парижі день 1-го травня як робітниче свято. Майже в той самий час, бо 28 червня 1894 року, після десятирічної популяризації тієї ідеї — Конґрес ЗДА прийняв закон про встановлення американського Дня Праці з початком вересня кожного року. У суперництві тих двох свят — 1-ий травень перестав бути символом змагань до покращання долі робітничої кляси, бо існуюче в усіх західніх високорозвинених країнах соціяльне законодавство поруч із колективними договорами праці та її умовинами давно вже перекреслили теорію Маркса про клясову боротьбу, яка мусить довести до революції робітників проти „капіталістичних експлуататорів". 1-ий травень у комуністичних країнах відзначають державно - бюрократичною й військовою парадою, а День Праці в Америці став, як і був зразу подуманий, — всенародним днем радости й відпочинку.

Преґізні організації й установи, особливо українські, використовують триденний „кінець тижня", сполучений із Днем Праці, для своїх зібрань, для спортових імпрез, для з'їздів і сходин. Вони єднають корисне з приємним. Вони підкреслюють цим, що й під час відпочинку можна вдіяти щось потрібне для громади.

„Мирний" комунізм

З дня на день, без передишок і перерв совєтська преса провадить наклепницьку аґітацію на країну, в якій ми живемо, якої ми є громадянами і в армії якої є наші сини — на ЗДА. Кожному зрозуміло, куди й для чого Москва посунула б свій „комунізм", якби не могутня американська потуга, вірна принципам Вашингтона і Лінкольна. Тому Совєтський Союз, облудно пропаґуючи „мирну коекзистенцію" з вільним світом і дедалі ширше торгуючи з західніми країнами, щоб якось латати своє безгосподарне господарство, одночасно провадить щоденно шалену аґітацію проти ЗДА і проти інших вільних країн. „Правда", „Известия", „Комсомольская Правда" та інші газети в Москві, а за ними й усі так звані „республіканські" підголоски в кожному числі на всі лади очорнюють світ свободи, намагаючись суґерувати громадянам СССР, що найбільше лихо світу — це ЗДА і дружні нашій країні держави... Лише взяти б для прикладу „Ізвєстія" з 25 серпня і прочитати декілька заголовків: „Совєтський народ гнівно осуджує нові злочини агресорів ЗДА", „Американська родина відкидає співчуття президента", „НАТО — панський дім двох панів", „Розбійники ЗДА не залишаться без покари" і т. д. Совєтська преса бере фотознімку якогось „бітніка" і подає її під заголовком „Американський спосіб життя"... Совєтські кореспонденти зфотографують п'яного „бома" на 3-ій евеню в Ню Йорку — і вже громадяни СССР мають нагоду бачити на фотознімці... „безробітного" у Ню Йорку... Екстраваґантного „маляра", який малює, тримаючи пензля в зубах, виставляють, як представника американської культури і т. п. Словом „стервятники" під час другої світової війни у совєтській пресі називали гітлерівські літаки, тепер перенесено його на американські літаки у В'єтнамі...

Одночасно совєтські газети підкреслюють „миролюбність" СССР, не згадуючи про уярмлені Москвою держави і народи, про силою накинену комуністичну владу в країнах - сателітах, про землю, відібрану у Фінляндії і Китаю, про підривну діяльність комуністів у країнах Південної Америки, про совєтські „міґи" й ракети у В'єтнамі... Така вона, „логіка" шовіністичної імперії.

ЧИ ГОЛЛІЗМ ПЕРЕЖИВЕ ДЕ ГОЛЛЯ?

Бордо. — Як за кордонами Франції, так і в самій „П'ятій Республіці", не вгавають голоси критики політики ген. де Голля. Є три головні теми для промовців і авторів статтей у пресі: виступ президента Франції у провінції Квебек, у Канаді, його політика щодо арабо-ізраїльського конфлікту і плян господарської реформи, що мав би дати робітникам приватних підприємств участь у прибутках.

Не диво, коли критикують політику де Голля представники опозиції. Так, наприклад, голова федерації демократичної і соціялістичної лівиці, посол Міттеран виступив на пресовій конференції в Парижі із заявою, в якій гостро засудив „персональну владу" де Голля і його „втручання у внутрішні справи Канади".

Міттеран, що має за собою 115 послів у парляменті, протестує проти того, що де Голль не порадився з парляментом у справі ухваленої урядом господарської реформи: „не дав народному представництву на розгляд проєктів, що від них у великій мірі залежить соціяльне й господарське життя нашої країни".

Міттеран зробив закид ген. де Голлеві за політику на Середньому Сході. Він зазначив, що „здогадна невтральність" де Голля у війні між арабами та ізраїльтянами „скотилася врешті на вигоду одної сторони".

Після заяви Міттерана до преси минув день, слідом за ним видав свою деклярацію голова партії Незалежних Республіканців, Жіскар д'Естен. Ця партія має в парляменті 40 послів і також своїх міністрів в уряді де Голля — Помпіду.

В своїй заяві голова Незалежних Республіканців, незалежно від Міттерана, з яким він, само собою, не міг змовлятися, майже тими самими словами критикував політику уряду.

Жіскар д'Естен назвав систему урядування де Голля „одноосібним виконуванням влади", і вимагав, щоб рішення президента були підготовлювані „необхідним обговоренням". У справі ухвалених де Голлем реформ у народному господарстві Франції Жіскар д'Естен заявив, що він „не розуміє мотивів, які спонукали уряд не дати їх парляментові на розгляд бодай у загальних рисах".

Подібно до Міттерана, голова Незалежних Республіканців ствердив, що де Голль звелів спинити постачання зброї для Ізраїлю, і цим самим „невтральність обернулася в перевагу" для арабів.

З приводу виступів де Голля в Канаді Жіскар д'Естен сказав, що генерал забув правило — „невтручатися у внутрішні справи інших держав".

Як бачимо з слів Міттерана і Жіскара, думки цих політиків у критиці уряду де Голля однакові. Але висновки з своєї критики Міттеран і Жіскар раблять різні. Перший хоче підсилити опозицію навіть з допомогою комуністів, що в закордонній політиці йдуть за де Голлем, а внутрішній проти нього. Жіскар, навпаки, не хоче відкликати своїх трьох міністрів з уряду. Він знає, що в такому разі уряд Помпіду, мавши всього один голос більшости, може бути повалений голосуванням у парляменті, і тоді довелось би організувати нові вибори.

Партія Незалежних Республіканців нових виборів боїться, бо „ґоллісти" закинули б їй, що вона є проти участи робітників у прибутках капіталістичних підприємств. Де Голль міг би заграти на „протикапіталістичних" настроях робітництва, як це робив у Німеччині Гітлер.

Слід зазначити, що партія де Голля не має за собою французької преси. Газета ґоллістів „Ля Насіон" за браком читачів перестала виходити. Однак уряд має у своїх руках радіо і телевізію.

Недавні політичні ходи де Голля дуже пошкодили його престижеві в масах. Партія де Голля по суті не має виразної програми. Це —група, що має охоту керувати державою. Вона стоїть при владі доти, поки спирається на авторитет де Голля. Але що буде, коли він змарнує свій авторитет? І що буде, коли його самого не стане? Чи встоїть П'ята Республіка, чи буде створена „Шоста"?

Viator

Деякі забезпеченеві компанії зменшили премії некурцям

Ню Йорк. — Недавно головний лікар ЗДА та Уряд Здоров'я опублікували звіт про те, що курення цигарок шкодить здоров'ю курцям, які рискують скорше вмерти як не курці, бо курення шкодить легеням та кровоносним судинам. Внаслідок цього повідомлення деякі забезпеченеві компанії зменшили на 6 відсотків премії тим забезпеченим на життя, які не курять. Покищо число тих компаній, які звертають увагу на курення своїх клієнтів, незначне, але воно збільшується, бо статистика виявляє, що некурці довше живуть в порівнянні з тими, які смолою й нікотиною підмащують щоденно свої легені. Відома забезпеченева Компанія Метрополітен Лайф винагороджує некурців і карає курців — меншими зглядно більшими преміями. Інша велика компанія Пруденшел Іншуренс заявляє, що обмірковує цю справу, яка виникає внаслідок того, що існує зв'язок між вчаснішою смертю й куренням. Лікар - директор цієї компанії д-р Андрю Оберлендер заявив, що всі асекураційні компанії мусять вирішити цю справу.

К. Крупський

ВІД КУЧКИ ДО ТУХАЧЕВСЬКОГО

(2)

Радек знав Данціґ як свою кишеню. Як колишній керівний член Комінтерну, він не раз їздив туди на зустрічі з керівниками польської комуністичної партії.

Карл Радек (справжнє прізвище Собельсон), уродженець львівського ґетто, де його мати була власницею кабарету для залізничників. Ще бувши гімназистом, він написав для польського журналу „Час" рецензію на п'єсу про селянське повстання на Краківщині у 1849 р. Головний редактор журналу закликав Радека і обняв його зі словами: „Сьогодні великий критик зробив свій дебют!" З таланту Радека вийшло щось зовсім інше, бо вже тоді він з головою пірнув у Марксів „Капітал".

Розмови Радека з представником Гітлера велися два дні. В той час Сталін зробив Єжова зверхником Яґоди, і Єжов відразу зажадав від свого попередника доказів на „зрадників" Зінов'єва і Каменєва, суд над якими мав відбутися за два місяці. Він зажадав також точного звіту із зустрічі Радека.

Тухачевський, відчувши, що його положення загрожене, шукає охорони у Ворошилова, який підтримує його на дусі і обіцяє свою опіку.

Сталін не поспішає. Він висилає Тухачевського як свого представника на похорон англійського короля. З пустими руками і тяжким серцем від'їздить маршал з Лондону, де його прийняли надто сухо. По дорозі він заїхав до Парижу, де мав зустріч з головою французького генерального штабу генералом Гамеліном, відбув зустрічі з совєтськими аташе в Франції, Польщі і Чехо-Словаччині. Варшавський і празький аташе говорили про те, що на випадок війни поляки займуть Шлезьк. А Бенеш сказав: „Як тільки ваші збройні сили ввійдуть в конфлікт з Третім Райхом, чеська армія негайно вступить на німецьку територію".

Тухачевський зустрівся також із своїми товаришами з табору воєннополонених в Інґольштадті, які справили йому гучне прийняття. Дехто з них хотів говорити з маршалом сам-на-сам, але його „опікуни" тому спротивились.

У Парижі жило тоді багато російських еміґрантів. Немало з них займалися шпигунством в користь Англії — як, наприклад, голова світової організації колишніх царських вояків Міллер, або Німеччини — як відомий царський генерал Скоблін. Цей останній зібрав відомості про візиту Тухачевського в Парижі, особисто доставив їх Гайдріхові в Берліні і від цього останнього довідався про зустріч Радека з Ніколаєм. Гайдріх не любив Ніколая і називав його „слов'янізованим прусаком".

Сталін і Ворошилов уважно вислухали довгий звіт Тухачевського. Все, здавалося б, було в порядку. Одно тільки непокоїло маршала, а саме — хвилі арештів, що зростали й ширилися після вбивства у 1934 р. в Ленінграді приятеля Сталіна — Кірова. Серед арештованих не бракувало високих військових старшин.

Великий вплив на хід подій мав згаданий генерал Скоблін, який зі своєю дружиною Плєвіцькою були подвійними шпигунами — совєтськими й німецькими. Зфабрикованим версіям Скобліна повірив сам Бенеш і передав їх Сталінові. Сталін отримав з „вірогідних" джерел матеріяли проти Зінов'єва та Каменєва і довідався про те, що Тухачевський — німецький шпигун. В цьому напрямку інтенсивно працювала й німецька розвідка.

Німці всякими засобами старались обезголовити совєтську армію. Вони не сумнівались, що за Тухачевським покотяться голови багатьох високих старшин. Тому гітлерівські чинники безпеки взяли активну участь в підроблюванні документів про те, що Тухачевський був німецьким шпигуном. Сталінові аґенти заплатили грубі гроші за ті зфальшовані документи. Радек уже сидів в тюрмі. Єжов „доказав" йому, що він вів переговори з Ніколаєм на шкоду Совєтського Союзу. В тюрмі сидів уже й найближчий співробітник Тухачевського — ген. Путна.

Тухачевський жив з дня на день у великому напруженні. Ворошилов запевняв його, що нічого злого йому не загрожує.

Тухачевський поїхав над Чорне море до відпочинкової оселі старшин червоної армії. Там його відвідала група генералів: Якір, Уборевич, Фельдман і Примаков. Вони хотіли спростовувати перед Політбюром свідчення, які Радек давав проти Тухачевського. Маршал спротивився тому. Залишившись сам - на - сам з Тухачевським, ген. Фельдман намовляв його підняти револьту проти Сталіна, бо інакше „він вас усіх перебере, як овець". Тухачевський відповів Фельдманові, що за яких 5 років він сам сміятиметься зі своєї пропозиції.

20-го березня, 1937 р. Тухачевський був знову в Москві. Його повідомили, що він має поїхати до Англії на коронацію нового короля, але та подорож не відбулась: 10 квітня на загальному засіданні Головного Політуправління армії його голову Яна Гамарніка замінено Мехлісом із спеціяльного секретаріяту Сталіна.

По Москві почали кружляти поголоски, що НКВД домагалося від Політбюра арешту Тухачевського і генералів Якіра, Корка, Примакова, Фельдмана та Уборевича. Говорили, що вони вже арештовані. Вправді був арештований тільки Примаков.

(Закінчення буде)

Леся Лисак

ДУМКИ ПІД ДЕНЬ ПРАЦІ

Здається, найприємнішим днем із цілорічної праці є саме свято Дня Праці. А це тому, що в цей день — за малими вийнятками — ніхто не працює. Єдиний „труд", що попереджає цей день — це приготування до виїзду на „довгий вікенд". Бо День праці є закінченням літнього, вакаційного сезону, і треба це дозвілля найкраще використати.

Цікаво знати, скільки громадян „щасливої країни трудящих" уявляє собі саме такий „день праці"? Державне свято, коли ніхто не бере участи в жадних парадах, походах, мітинґах, коли ніхто не дякує урядові за „щасливе життя" так, як це діється в Совєтах. День праці, що з працею не має нічого спільного. День праці, що є днем відпочинку і розваги. Американський День Праці.

Здається, мало кому з нас, що жили колись під совєтською окупацією, пригадуються в День Праці ті прикрі роки „під сонцем сталінської конституції". Людина має ту добру прикмету, що не любить роздумувати над неприємними справами. А коли вже згадує, то згадує те, що було гарне, приємне. Кошмарну дійсність згадують хіба тільки ті, що пишуть повісті з тих часів. А так, в приватному житті, про неї неначебто зовсім забули. І добре — бо навіщо затруювати собі життя?

Ви вже спакували свої речі до виїзду — бо хто б сидів удома, коли на „Лейбор Дей" відбувається стільки з'їздів, імпрез та розваг — і сіли, щоб підкріпитися чашкою кави. І тоді ваш зір зупинився на разгорненій книжці, що лежить на столі. Цю книжку ви придбали раніше, але якось не було часу її прочитати. І от, п'ючи каву, читаєте один із розділів. Це — розповідь про працю жінки в совєтському підприємстві. Ось фраґмент:

„Товаришко бухгальтер, подайте мені книжку держприбутків", — каже мені Барбар. Товстенька книжка лежить на його столі, краєчком тільки лежить і на моєму".

„Книга біля вас, — кажу, і в гадці не маючи виконувати його доручення.

„Ви чули, що я сказав? Подайте книгу!"

„Я чула, товаришу інспектор, і кажу, що вона під вашою рукою".

Начальник попадає в шалений гнів. „Не подасте? відмовляєтесь працювати? Саботаж! Саботаж! Забирайтеся цієї ж хвилини геть! Геть, кажу вам! Геть!"

Працівниця, плачучи, виходить. Виплакавшись досхочу, хоче вернутися до праці, але двері канцелярії замкнені. Вона сильно затурбована. „Що робити? Покинути праці не можу, засудять за прогул. Сам Барбар донесе, що я покинула працю. Що робити?"

Ваші думки відходять від прочитаного фраґменту повісти — в пам'яті відживають призабуті вже слова: „прогул, саботаж". Сьогодні — на превелике щастя — це тільки слова з повісти. Колись, коли ви працювали під совєтським режимом, вони переслідували вас, як жахливе марево. Коли вам закинули саботаж — це було рівнозначне з присудом. Ви ніколи не були певні завтрішнього дня, ніколи не були певні свого життя. Виконуючи якунебудь працю — ви рискували. А працювати ви мусіли. Влудне колесо...

Вам пригадується епізод з праці вашого знайомого актора. Здавалось би, чим рискував драматичний актор, виконуючи ролю Назара Стодолі? А проте він таки наразився на страшне обвинувачення. На другий день по виставі його поставили під суд. В „суді" засідали енкаведисти. На залі присутній був увесь театральний колектив. Від колективу теж вимагалося обвинувачення колеґи - актора. Він бо поповнив страшний злочин. Він сказав на сцені до Галі: „Помалюю тобі хатку різними фарбами — синьою, жовтою, голубою"...

Вам неясно? Неясно, в чому його страшна провина? Таж це явна контрреволюція! Це ж буржуазний націоналізм! Це саботаж!

Бачите, бідолашний актор помилився — він переплутав фарби - кольори. В тексті п'єси говорилося про синю, зелену і ще якусь там. Він не звернув уваги на свою помилку. Зате НКВД звернуло. І за це його судять... Судять за зраду „радянської батьківщини". А кара за зраду дуже сувора...

Цьому акторові пощастило. Дуже пощастило. Один з членів колективу, що не побоявся — заступився за нього. Він поручився своїм іменням, що обвинувачений актор не є „ворогом народу", і не є „зрадником". Він переконав суддів, що це насправді була помилка. Актора не засудили на каторгу — його тільки звільнили з праці. Бачите, які великодушні совєтські судді?

Те, що проґнаний з театру актор опинився на списку запідозрених — це вже інша історія. Так само, як те, що він мусів переховуватися під прибраним прізвищем аж до вибуху війни. Що увесь час був непевний свого життя.

Так, слова „прогул" і „саботаж", на щастя, призабулися. Для тих, що працюють в Америці, ці слова взагалі не існують. Коли б ви пробували пояснити ці слова американському робітникові, він все одно вас не зрозумів би. Коли б ви розказали йому цю історію, він не повірив би. Адже людина завжди може помилитися. Це людська, всім відома річ.

Тут — так. Там — під Совєтами — ні. Там, разом з працею, постійно тривога. Постійний примус. Постійне рабство. Праця — модерний канчук комуністичної партії...

У „капіталістичному ярмі" в День Праці ніхто не працює. Люди відпочивають, розважаються. Це таки найприємніший день в цілому році.

В совєтському „робітничому раю" такого дня немає. І не може бути. Невільникам не дається відпочинку...

Михайло Данилюк

ПОВСТАНСЬКИЙ ЗАПИСНИК

(46)

Троє хлопців прийшли сповістити, що все гаразд. Сто п'ять поліцистів, захопивши зброю, амуніцію, уніформи і запас харчів — махнули на гори, а там у ліс. Вийшовши зі станиці, вони подались поза ліцейний парк і там розбились на дві частини: одна, менша, рушила через сосновий ліс, попри Богданову каплицю, на Підлісці, Королівський Міст, Сапанів, а потім на Веселівку, друга, більша, частина — поза Туницьким цвинтарем на Жолоби і Шпиколоси. Можливо там заночують, завтра підуть у напрямі Тилявки і Людвищ, а там на Стіжок і Антонівці. Якщо Шпиколоси будуть непевні — Залізняк ще сьогодні поведе їх на хутори Купінця біля Людвищ. Там їх перейме Вихор.

Сам Вихор помчався на конях у свої сторони.

Чекали цілу ніч. Ранком прибули двоє хлопців і повідомили, що дві групи пройшли спокійно призначений шлях. Одна перетяла дубенську шосу і подалася на Веселівку, а друга — таки шумську шосу і пішла на Тилявку і Людвищі. Значить, у Шпиколосах не затрималась. Муха каже, що навіть маршували з піснями...

Блакитний, Лисий і Орлик попрощались і пішли до хати Команди. Там будуть вичікувати зв'язкових із районів під вечір.

Зв'язкові почали приходити аж уночі. Перший звітував Граб. Поліція в Катербурзі пішла, але не вся. Багато було на відпустці і про рішення не знали. Але підуть поодинці, щоб злучитися з групою. Дедеркали вийшли повністю, і майже всі хлопці пристали до сітки Крука. Залізняк звітував, що його район пішов „як золото". Подались також на Веселівку. Почаїв і Вишневець пішли добре, але й там були такі, що не знали, бувши у відпустці. Угорськ і Шумськ пішли в комплекті. З Ланівець і Вишгородка вісток нема. Тамара ж передала, що з підслуханих розмов між крайсляндвіртами і міською жандармерією виходить, що випарували геть усі райони...

Докладного підрахунку ще нема. Деякі ще розійшлися по селах, щоб забрати речі особистої потреби, попрощатись із родиною, зокрема одружені. Якась частина пішла до сітки Крука. Кажуть, навіть Вишня кількох підхопив. Одначе, загально підраховуючи — близько чотириста поліцистів вже у лісі. Це ж майже бойовий батальйон...

Після обіду Андрій Ле просив через Шкляра зустрічі з Блакитним. Вони зустрілись на вишневецькій рогатці. З Андрієм прибув Ілько, який заявив, що він тепер уже в бойовій сітці і працюватиме з Круком деякий час, поки не покличуть „вище". Назвав своє нове псевдо — Олег. Розмова була коротка, але відновлено зв'язки і устійнено справу взаємної інформації.

У місті — цілий день висить тривога.

Населення вдає, що нічого не знає, але людей по вулицях дуже мало. Міський ринок ніби замело. Німці, мов скажені, літають на своїх автах. Усі в повному бойовому виряді. З Дубна над'їхало біля десятка вантажних авт з СС-ами. Щойно тепер повністю виростає свідомість загрози, яка висить над головою мешканців. Що буде, як почнуться репресії?

Тамара — ех, ця Тамара, незамінима розвідчиця! Повідомила, що згідно з телефонами, які вспіла підслухати — СС'и приїхали, щоб допомогти жандармерії... охороняти місто від партизанів. Думають, що можуть напасти на місто вночі...

Вечір застав місто із заслоненими віконницями. Німці розпустили скріплені патрулі по цілому місті і рогатках. У кількох місцях — панцерні авта, кулемети. Значить — ясно. Вони постягали сили, бо таки бояться, що наші вдарять по місту. Це добре. Тоді, мабуть, населення не зачеплять.

Біля півночі прийшла Люба і донесла від Тамари, що німці мають наказ триматися по всіх установах і будинках.

Отже, таки впеклося... Хлопці в лісі, німаки по льохах, а населення затирає руки: от, наші хлопці показали!..

Між іншим — дощ таки вночі і зранку йшов. Навіть природа помагала.

Після півночі прийшов вістун від Вихора. Все гаразд. Група прямує на ліси. Так, як і визначено: лісистий терен Стіжка-Антоновець. Там хлопці Вихора готують уже місце. По дорозі бачились із отцем Палладієм, і він запропонував стати польовим, партизанським священиком. Що робити? У нього ж п'ятеро малих дітей...

Усі потомлені. Команда кліпає сонними очима. Завтра знову день.

**

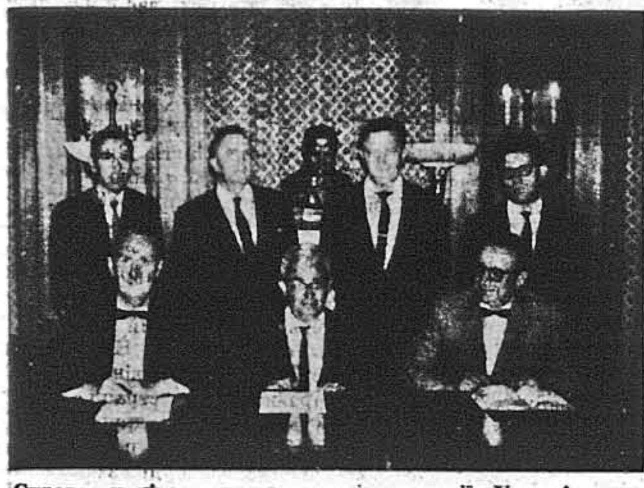
25 березня 1943.

Сьогодні знову рішення. Взагалі, коли то буває такий день, щоб не треба було чогось рішати?

Потрібно призначити командира першого реґулярного партизанського загону. Це місце раніше мітив собі Блакитний, але, як був тут Білий, після довгих дебат — Блакитний подався. Призначить когось іншого. Основним арґументом Білого було: а хто за цілість повіту буде відповідати? Ти собі підеш пахучими лісами, а робота скисне. Та й інспекторат, мабуть, не пустить. Тут ще багато плянів.

Ню Йорк, Н. Й.

УКРАЇНСЬКИЙ БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДКОВИЙ ЦЕНТР АМЕРИКИ

Справа наліво: сидять дир. канцелярії Укр. Америк. Інституту Ю. Ревай, голова ТУБА д-р Роман Верес, голова Ню Йоркського Метроп. Відд. ТУБА д-р Ол. Соколишин; Стоять мґр. Вол. Кульчицький, мґр. Евг. Перейма, д-р Семен Федюк та Ів. Кобаса — секретар ТУБА

Фото: Осип Старостяк

Товариство Українських Бібліотекарів Америки (ТУБА), Відділ Метрополітальної Округи Ню Йорку, 28-го липня гостював голову Головної Управи ТУБА д-ра Романа Вереса з Шикаґа. Зустріч відбулася в присутності директора канцелярії Українського Інституту Америки Юліяна Ревая, голови ГУ ТУБА д-ра Р. Вереса та управи і членства ТУБА. ВМОНИ.

Після з'ясування справи заснування УБДЦ в дискусії виступали д-р Р. Верес, мґр. Ів. Кобаса, д-р Семен Федюк, мґр. Евген Перейма, мґр. Вол. Кульчицький, д-р Ол. Соколишин та дир. Ю. Ревай. Устійнено, що української довідкової централі Америки конче потрібно Бібліографічні та довідкові матеріяли можуть дати американським та українським науковцям, редакціям, видавництвам та українським і чужинецьким студентам лише українські бібліотекарі, які знають по фаховому, де їх шукати. УБДЦ буде допоміжним чинником нашим науковим установам, як НТШ та УВАН.

Український Інститут Америки дає ТУБА приміщення, устаткування — шафи на картотеку, машинки до писання включно з допомогою у мікрофільмуванню. Архів УБДЦ, для якого вже понадсилали деякі наші інституції, науковці бібліотекарі матеріяли, буде приміщений на останньому поверсі Інституту. ТУБА має стати спомагаючим членом Укр. Амер. Інституту, вплачуючи річно по 25 дол. Інститут виявляє бажання мати когось з членів ТУБА з Америки досмертним членом Інституту після вплати 1000 дол.

УБДЦентром буде керувати тричленна Дирекція, складена з представника Інституту, представника ТУБА та одної фахової особи, бібліотекаря чи фінансиста. Фахова обслуга УБДЦ буде належати п'ятичленній Фахово-Діловій Комісії, яка буде порядкувати надсилані матеріяли, вести картотеку Україніки, полагоджувати кореспонденцію, дижурувати, скликати наради та конференції, влаштовувати виставки та надсилати інформації про УБДЦ до нашої і чужинецької преси і журналів.

УБДЦ має вже два свої конта в кридитівках „Самопомочі" в Шикаґо та Ню Йорку, куди напливають пожерди на цю ціль.

Вкоротці підпишуть умову між Українським Інститутом Америки та ТУБА відносно створення УБДЦ. Після зимики відбуто наради в справі участи українських бібліотекарів у Світовому Конґресі Вільних Українців, яких заступає там на нарадах мґр. Іван Кобаса, член ГУ ТУБА.

Порушено справу виготовлення показника поточних видань в українській мові у вільному світі, як посібник і допомогу в замовленню українських книг до американських бібліотек, до якої то праці зголосився мґр. Евг. Перейма.

Голова ТУБА д-р Р. Верес подав думку збирати бібліографію українських бібліографій на картках, бо часто наші журнали містять розвідки з цінною бібліографією, яка губиться серед цілости нашої публіцистики. Важним є видання англомовної бібліографії україніки, про що не раз оголошував УККА, якому слід допомогти фінансово. Звернули увагу, що наші братські союзи повинні зафундувати окреме число Квартальника УККА, присвячене англомовній бібліографії україніки, як це домагалися делеґати на одній із конвенцій.

Обговорено потребу довідника українських професіоналістів та списка наших спеціялістів у різних ділянках студій українознавства. Порішено восени скликати для популяризації УБДЦ ширші громадські сходини з інформативними доповідями та закликати до більшої активізації по відділах українських бібліотекарів, які мають зобов'язання перед поневоленою але непоборенюю українською нацією в краю та перед чужомовним світом: почесне завдання ширення правди про Україну та про її боротьбу за створення Самостійної Соборної Української Держави.

Д-р Ол. Соколишин

Рочестер, Н. Й.

СТВОРЕНО КОМІТЕТ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 50-РІЧЧЯ УНР

З ініціятиви Українського Конґресового Комітету Америки відбуто загальні сходини враз з представниками всіх місцевих товариств і організацій, та вибрано Діловий Комітет до відсвяткування 50-ліття української національної революції. Урочиста Академія відбудеться 17 вересня о год 6-ій вечором, заля Бендемін Френклін гай скул.

До почесного комітету входять: українські священики, голова місцевого відділу УККА адв. Василь Андрушин, всі голови місцевих товариств та організацій, і п. Василь Пилишенко, був.. член Укр. Центр. Ради. Для Українських Комбатантів (від визвольних змагань до найновіших часів) будуть призначені окремі ряди крісел. На святі будуть присутні: конґресмен Франк Гортон, мейор міста Франк Лемб, і радний Д. Мой. Головним промовцем буде д-р Богдан Стебельський з Торонта. Привіт виголосить бувший член Української Центральної Ради п. Василь Пилишенко.

Активну участь в святі і при відправах в церквах, організованим порядком візьмуть молодечі організації Пласт' СУМА і ОДУМ.

Н. Н.

Пассейк, Н. Дж.

ПІДГОТОВА СВЯТКУВАННЯ 50-ЛІТТЯ УНР ТА 25-ЛІТТЯ УПА

З ініціятиви 7-го Відділу ООЧСУ з кінцем травня відбулася нарада представників організацій м. Пассейку, на якій вирішено Святочною Академією в жовтні ц. р. відзначити 50-ліття початку Укр. Національної Революції та 25-ліття повстання Укр. Повстанської Армії.

Цей Ювілей відзначають всі українці у вільних країнах світу, тому й наша українська громада думає віддати пошану борцям, котрі в рядах славної УПА протягом довгих років вели нерівний бій з московським окупантом.

По вислуханні програмової доповіді із загально накресленими плянами про переведення Свята під протекторатом УККА і по вичерпній дискусії вибрано Почесний Комітет, до якого ввійшли голови всіх організацій автоматично; а саме: СУА, ООЧСУ, ОДВУ, Пласту, СУМА, Організації Оборони Лемківщини, Укр. Централі, Укр. Народного Дому, Укр. Американських Ветеранів, Укр. Народного Союзу, відділ 42. Провидіння, Відділи: 58 і 9 А, Укр. Народної Помочі: Відділи 135 і 137, та Укр. Робітничого Союзу, з яких потім вибрано суго Діловий Комітет.

В червні на своїх сходинах Діловий Комітет намітив приблизну програму Свята, яка повинна бути на високому мистецькому рівні, щоб гідно відзначити такі великі дві історичні дати.

Комітет заплянував також якнайширше інформувати не-українських громадян Америки про історію Визвольних Змагань, про безперервну боротьбу України за волю, про її колоніяльну залежність від Москви. До українських громадян м. Пассейку й околиці Комітет звертається із зазивом взяти численну участь у цих святкуваннях, щоб показати нащу любов для країни своїх предків та тривогу за її дальшу долю.

Г. Б.

Поворотці про невідрадні відносини в Україні

Буенос Айрес. — Заходами українських радіопередач, що їх веде п. Юрій Мушак в Буенос Айресі, передається репортаж одного з поворотців з України, — який явно доводить, що Україна знаходиться під твердою окупацією Кремля і нема там ні свободи, ні добробуту, як це намагаються з'ясовувати різні совєтські пропаґандисти. Інформуємо, що до Арґентини повернулись вже кількадесять громадян, які заохочені пропаґандою, виїхали кілька років тому на Рідні Землі, але всі вони відмовились давати інформації про те, що приходилося переживати. В переданих вже двох репортажах по радіо розказано не тільки про тяжкі відносини на Рідних Землях, а також вияснюється, що є велика кількість громадян, які наявно признають, що їх обдурено і вони прагнуть повернути назад до Арґентини з УССР.

З НАШИХ БУДНІВ

ЦЕ ТІЛЬКИ МРІЯ...

Якби так прийшло до всенародного голосування — де насправді повинен відбутися Світовий Конґрес Вільних Українців, я віддав би них Українців, я віддав би свій голос не за Ню Йорк чи Торонто, не за такий чи сякий готель, а за нашу Союзівку! З додатком, щоб цей всесвітній здвиг українства сполучити з Днем Праці, під час якого всі учасники на колінах дякували б Господеві, що дозволив їм зібратись так громадно з усіх — чи майже всіх — континентів, і просили б Його одочасно, щоб не допустив до так званого „помішання язиків", як це трапилось було жидам під вавилонською вежею...

Я свідомий того, мої дорогі, що „це — тільки мрія", що приміщення Союзівки, при теперішньому стані речей, не можуть заступити Коммодор - готелю, навіть якби додати до цієї оселі УНСоюзу „Білий Дім" п-ні Криницької, „Хухрівку", „Соснівку" і мотель „Марту" на придаток. Може Канада і ЗДА, з бідою, примістилися б, алеж куди поділеться Европа, Австралія, Південна Америка?

А жаль, що цього не станеться! Бо я свято переконаний, що якраз на цьому клаптику України в Америці наші всесвітні наради пройшли б гладко, як по маслечку, без помішання язиків, сварів-чварів і розколів, що навіть така заморочлива справа, як той нещасний календар, знайшла б під час Конґресу успішну розв'язку!

Треба бо вам знати, що Союзівка має вже таке щастя чи ласку від Пана Бога, що тутечки всі земляцькі зустрічі, конвенції, з'їзди (навіть журналістичний!) проходять успішно, гармонійно, в мирі-супокої. Мало того, як запевняє Управа — з-поміж кількадесятьох вінчань, які тут відбулися, досі ще жадне з них не скінчилося розводом.

Ви ж бо уявіть собі атмосферу!.. Прекрасна гірська природа, ліси-гори горять райдужними кольорами „індіянського літа", а тут вам і зоряне небо, і танцювальна плятформа та й оркестра „Амор" з Ігорем Раковським, та й вишивана армія пана Кваса — його кельнерки-красуні з усіх стейтів Америки! Як же ж у такій приємній атмосфері „точити ніж на брата" чи взагалі розколюватись, — не доведи, Господи, до такого лиха! Якби навіть і дійшло до якогось гострішого конфлікту, то одна десятихвилинна проповідь такого золотоустого проповідника, як парох Союзівки, о. Любомир Гузар, — створила б чудо, стривожила б братні серця, потрясла б сумліннями, і люди падали б одне одному в обійми, „рамена відчиняючи, мов двері," — як писав поет.

Та поки діждемося й станемо учасниками тієї події, світового для нас значення, не забудьмо, що оце перед нами традиційний американський празник — День Праці, а впарі з ним „довгий вікенд" на Союзівці, з розваговими, спортовими та культурно-мистецькими атракціями, з яких перша — особиста поява і прилюдне звернення до народу Гриця Зозулі!

Ікер

ЛИСИЦЯ ВРЯТУВАЛА ЛАСТІВКУ

Про цю незвичайну пригоду розповідає мисливець із с. Ливенець на Полтавщині, в „Молоді України" з 18-го серпня:

„Кілька днів тому їхав я на велосипеді степом. Звідки не візьмись лисиця. Дивиться то на мене, то на небо. Я зупинився. У високості кружляв кібець. Раптом він прожогом кинувся вниз, розставивши гострі пазурі: трохи нижче летіла ластівка. Побачивши хижака, пташка грудкою почала падати на землю, але кібець швидко наздоганяв її. Раптом підбігла лисиця і заступила дорогу хижакові. Той полетів ні з чим. Ластівка за якусь хвилинку теж знялася. Лисиця подивилася на мене, ніби кажучи: „Вачиш, я врятувала їй життя, а про мене зникли всяке говорити... І повільно рушила свіжою ріллею".

НОВЕ МАЛЕ АВТО „ВОЛИНЬ"

„На сільських шляхах України, Латвії, Молдавії та інших республік країни тепер можна зустріти маленьку вертку автомашину, що нагадує „джип", але набагато меншу. Це „Волинь", мікролітражка ЗАЗ-969, яку випускає Луцький машинобудівний завод. „Волинь" — вантажопасажирський всюдихід, сконструйований на основі популярної легкової автомашини „Запорожець", але призначений.

ПОДЯКА

У сороковий день з часу, як наш Найдорожчий ТАТО й ДІДУСЬ

бл. п.

АРХИЄПИСКОП ВОЛОДИМИР

несподівано відійшов у Вічність, складаємо найщирішу подяку всім, що в тому часі молилися за спокій душі Покійного, тим, що віддали останню шану участю в похоронних відправах, за надівлані квіти, пожертви на св. Заупокійні Літурґії та за всі виголошені евлогії та вислови співчуття.

Найперше дякуємо Блаженнішому Митрополитові Іоанові за очолення похоронних відправ в днях 25 і 26 липня в Катедрі св. Покрови в Дітройті та Високопреосвященнішому Архиєпископу Мстиславові, Голові Консисторі, який очолив похоронні відправи в Церкві-Пам'ятнику та на цвинтарі в Бавнд Бруку.

Сердечно дякуємо Високопреосвященнішому Владиці Михаїлові, Архиєпископові Торонта і Західньої Канади та Преосвященнішому Владиці Олександрові, Єпископові Шикаґа, що в трудному часі прибули до Дітройту та взяли участь у похоронних відправах. Всім Високопреосвященнішим Владикам наша щира подяка за теплі, батьківські слова співчуття й потіхи в нашому невимовному горі.

Окремо дякуємо Настоятелю Катедри св. Покрови в Дітройті, о. Прот. М. Литваківському за всі труди і клопотання в зв'язку з похороном.

Дякуємо Всечесному Духовенству Західніх Деканатів і Канади, які, не зважаючи на великі заворушення, прибули, щоб віддати останній поклін Покійному Архипастирю: о. Протопресвітеру Ф. Білецькому з Шикаґо; оо. Деканам Прот. В. Олійнику і Прот. І. Шпурерові; оо. Протоієреям А. Бекові, С. Ганкевичу, С. Голутякові, М. Кудановичеві, Л. Опоці, С. Посаківському, О. Царикові, М. Ярошеві та Всеч. отцям В. Дякову і Б. Забродському; прибулим священикам з Канади, Прот. І. Пестунові та оо. І. Крісфалусі, Т. Міненкові і В. Метулинському.

Дякуємо хорові церкви св. Покрови та диригентові п. І. Китастому за гарні співи.

Дякуємо Сестрицтву при Церкві св. Покрови за приготування похоронного обіду.

Дякуємо щиро Всечесному Духовенству східніх деканатів, що сослужили Високопреосвященнішому Владиці Мстиславові в Бавнд Бруку: Протопресвітерам Л. Весоловському й І. Савчукові; Деканові Митроф. Прот. А. Селешпі за надхненне слово над свіжою могилою; Митр. Прот. Т. Форостієві за евлогію на поминках; оо. Митр. Прот. О. Мицикові та Ю. Гулеєві; Протоієреям П. Фальковi, А. Дворакiвському, П. Стельмахові, В. Коваленкові, В. Булавці, М. Могучому, Ф. Коваленкові, П. Багнівському, П. Будному, М. Земляченкові та Всеч. отцям М. Борисенкові, М. Глинському, І. Ляшенкові, М. Запаринюкові, Н. Ковалеві, О. Кропильницькому, П. Мелехові і Є. Новицькому.

Дякуємо диригентові хору, проф. В. Завітневичеві та всім хористам, що змогли прибути.

Сестрицтву Церкви-Пам'ятника щире спасибі за труд у приготованні заупокійної трапези.

Щиро дякуємо всім вірним, що прибули попрощати свойого Архипастиря та Духового Провідника в Україні, в таборах скитальщини та на американській землі.

Нехай Всевишній усім Вам віддячить за щире, добре серце!

У глибокому смутку:

доньки: ВАЛЕРІЯ, ВАЛЕНТИНА, НІНА
зяті: о. ВОЛОДИМИР БОРОВСЬКИЙ
д-р БОГДАН КУШНІР
інж. МАРКО АФЕНДИКІВ
внуки: ГАЛИНА, ТАРАС, ОЛЕКСАНДЕР, АНДРІЙ, НАТАЛКА, ЮРІЙ

КИТАЙСЬКІ „ДИПЛОМАТИ" У ВУЛИЧНІЙ БІЙЦІ В ЛОНДОНІ

Члени комуно-китайської дипломатичної репрезентації у Лондоні та її службовики вибігли кілька днів тому на вулицю, щоб счинити бійку з англійськими поліцистами та звичайними цивільними прохожими. Британські власті ствердили, що це була свідомо запланована провокація китайських комуністів, щоб мати потім причину для нової антибритійської пропаганди і нагінки проги британських дипломатів у Пейпінгу.

Ню Йорк, Н. Й.

ВЕЧІР ФОРТЕПІЯНОВОЇ МУЗИКИ

Концертом фортепіянової музики у виконанні учнів Українського Музичного Інституту, кляси М. Байлової, що відбувся 9-го червня 1967, закінчив Літературно - Мистецький Юлюб у Ню Йорку свій сезон 1966/67. Був це один з найкращих і найбільш успішних учнівських концертів в цьому році, на якому молоді виконавці чарували слухачів своєю високорозвиненою технікою та мистецькою грою. Належить тут ствердити, що головною заслугою успіху цього концерту була жертвенна праця їхньої учительки п. М. Байлової, праця, яку може оцінити тільки той, хто знає, як і в яких обставинах вона відбувається. Всі учні без винятку вив'язалися блискуче із нелегких завдань, бо програма складалася з досить тяжких фортепіянових композицій.

Ми були мило заскочені, слухаючи концерту а-моль Берковича, що його виконував Олесь Кузишин; ми подивляли його музичну пам'ять (концерт складався з чотирьох частин) та певність і легкість, з якими він його грав. Молоденький цей учень ще не довго вчиться в УМІ, його успіх свідчить про його великі здібності та музичний талан.

Е. Ґріґа „Весною" і М. Лисенка „Елеґію", обидва ці ліричні твори, відіграла О. Макарушка з душею та своєрідною інтерпретацією, виказуючи непересічну музикальність та відчуття інтенцій авторів даних творів.

І. Тромпса зробила в посліднього році великий поступ, а солідно вивчений концерт цдур Віліямса відіграла вона поправно та з успіхом.

Високу пальцеву техніку та майстерність виказали три дальші, дуже талановиті учениці, а саме Н. Даниш, М. Ковалів і В. Никифорук. Не зважаючи на молодий вік, вони вже виказують подивугідну зрілість і велике зрозуміння та серйозність у своїй праці, а твори, що вони їх грали (Н. Даниш: Лірична поема Фоменка і Рондо Капрічіозо Мендельсона; М. Ковалів: Ноктюрн ґ-моль Шопена, Прелюд ґ-моль Рахманінова і того ж самого автора Поліщенель; В. Никифорук: Ноктюрн е-моль Шопена, Імпромптю ес-дур Шуберта і Інтермеццо Нижанківського), — стояли своїм виконанням дійсно на мистецькому рівні. Побажати б тільки, щоб їхній запал і замилування до музики не остигли і щоб вони далі і далі йшли уперто тою дорогою і тим самим темпом у відкриванні нових горизонтів аж до осягнення наміченої цілі.

Концерт закінчився увертюрою Еґмот Бетговена, у транскрипції Хваталя на 2 фортепіяни (8 рук), що її заграли В. Никифорук, М. Ковалів, Н. Даниш і О. Макарушка. Твір цей виконаний рівно, чітко і бравурно, зробив гарне враження на приявних.

На цьому місці мусимо зложити проф. М. Байловій признання за її працю, вложену у підготовку цього концерту, а всім молодим виконавцям подяку, що вможливили нам пережити такі гарні хвилини на тому високомистецькому вечері.

Іван Недільський